Granskningsrapport april 2023
Genomförd på uppdrag av revisorerna

Granskning av arbetet mot våld i nära relation

Karlshamns kommun

Building a better working world

Innehåll

1. Sammanfattning 2

2. Inledning 4

2.1. Bakgrund 4

2.2. Syfte och revisionsfrågor 4

2.3. Genomförande och avgränsning 5

2.4. Revisionskriterier 5

3. Organisation och styrning 6

3.1. Revisionskriterier 6

3.2. Organisation 6

3.3. Styrning och ledning 6

3.4. Bedömning 7

4. Handläggning och insatser 8

4.1. Revisionskriterier 8

4.2. Handläggning 8

4.3. Insatser 9

4.4. Bedömning 12

5. Uppföljning 13

5.1. Revisionskriterier 13

5.2. Uppföljning i individärenden 13

5.3. Uppföljning gruppnivå 13

5.4. Bedömning 14

6. Slutsats 15

7. Källförteckning 17

8. Revisionskriterium 18

1. Sammanfattning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämnden har ändamålsenliga rutiner och processer vad gäller hantering av våld i nära relationer. Vår sammanfattande bedömning är att socialnämnden enbart till viss del har ändamålsenliga rutiner och processer vad gäller hantering av våld i nära relationer.

Vår bedömning är att det saknas styrande dokument som anger ramarna och prioriteringen för arbetet med våld i nära relation. Att det inte finns tydliga mål eller uppdrag att jobba utefter gör att det heller inte går att följa upp och utvärdera arbetets effektivitet. Vår bedömning är att det krävs tydlighet från nämnden om ambitionsnivån för området samt att nämnden i nuläget inte lever upp till reglementets fastställande att det är nämndens ansvar att ta fram styrdokument för sina ansvarsområden.

I granskningen framkommer att det inte finns ett upprättat ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Vi anser att det är angeläget att det kommer på plats, både eftersom avsaknaden påtalats i tidigare granskningar samt att det i nuläget inte finns fastställda rutiner och processer som säkerställer en ändamålsenlig hantering av arbetet med våld i nära relationer.

Vi ser positivt på att det har gjorts en kartläggning över pågående insatser och utredningar. Samtidigt bedömer vi att det inte har skett en tillräcklig analys över om insatserna motsvarar behoven, detta då det under flera års tid skett en kraftig förändring i antal beviljade öppenvårdsinsatser samt att nämnden saknar möjlighet att erbjuda insatser till våldsutövare.

Vi bedömer att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig uppföljning av insatsernas resultat. Bedömningen görs mot bakgrund av att nämnden inte har tagit del av någon uppföljning eller rapportering avseende arbetet med relationsvåld.

I och med att det från 1 januari 2023 finns en ny nämndorganisation så riktas nedanstående rekommendationer till den nya omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden.

Vi rekommenderar omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden att:

- Säkerställa att det finns mätbara mål och uppdrag för arbetet med våld i nära relationer för enheten att jobba utefter och följa upp arbetet på.
- Upprätta och implementera ett dokumenterat ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete som samlar processer, rutiner, samverkan och ansvarsområden.
- Dokumentera etablerade arbetssätt inom myndighetsavdelningen samt ansvar- och rollfördelning mellan myndighet och utförarverksamhet för att säkerställa en enhetlig hantering av ärenden och mindre personbundenhet.
- Fastställa rutiner för utredning och insatser till våldsutövare.

- Fördjupa befintlig kartläggning till att även omfatta i vilken utsträckning som befintliga insatser motsvarar målgruppens behov.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Våld i nära relationer beskrivs av Socialstyrelsen som ett omfattande samhällsproblem och ett hot mot utsatta personers, oftast kvinnors och barns, mänskliga rättigheter. Enligt Brottsförebyggande rådet begicks 81 procent av anmälda misshandelsbrott år 2021 mot kvinnor av en för brottsoffret bekant person. Under 2020 konstaterades 17 fall av dödligt våld där offer och förövare hade en parrelation. Att utsättas får våld i nära relationer får stora konsekvenser och utsatta behöver ofta vård, omsorg och skydd på både kort och lång sikt.

Socialstyrelsen beslutade den 31 maj 2022 om nya föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer. Författningen riktar sig till socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården och träder i kraft den 1 november 2022. Enligt föreskrifterna ska Socialnämnden fastställa mål för arbetet med våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare samt beskriva när och hur målen ska uppnås. Vidare ska Socialnämnden fastställa var i verksamheten ansvaret ska ligga för att utreda, fatta beslut i och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare. Föreskrifterna omfattar även vilka rutiner som ska finnas upprättade.

Socialnämnden har även ett ansvar för att analysera om utbudet av insatser och andra sociala tjänster som erbjuds våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare svarar mot behoven i kommunen.

I föreskrifterna framgår även att socialnämnden ska erbjuda insatser, akut och på kort och lång sikt, med utgångspunkt i den vuxnas behov av skydd, stöd och hjälp.

Mot bakgrund av detta har revisorerna i Karlshamn kommun beslutat om att granska socialnämndens ledning och styrning av socialtjänstens insatser vad gäller våld i nära relationer.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningens övergripande syfte har varit att bedöma om socialnämnden[1] har ändamålsenliga rutiner och processer vad gäller hantering av våld i nära relationer.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- Är centrala arbetsprocesser och rutiner avseende våld i nära relation identifierade, dokumenterade och fastställda?
- Genomförs egenkontroller av utredningar och beslut?

[1] Socialnämnden heter från och med 1 januari 2023 omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden. Då granskningen omfattar 2022 kommer begreppet socialnämnden att användas i rapporten.

- Har nämnden genomfört kartläggning och analys över om erbjudna insatser motsvarar behoven?
    - I vilken utsträckning används externa skyddade boenden?
    - Finns en tydlig beslutsprocess gällande ansvar och befogenheter
- Har nämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning av insatsernas resultat på individnivå och gruppnivå?

2.3. Genomförande och avgränsning

Granskningen har genomförts under perioden februari till april 2023. Granskningen utgår från intervjuer och dokumentstudier. I källförteckningen framgår vilka funktioner som har intervjuats samt vilka underlag som ingått i dokumentstudierna.

2.4. Revisionskriterier

Granskningens bedömningar utgår från följande revisionskriterier, för att läsa mer om revisionskriterierna se avsnitt 6:

- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Kommunallagen (2017:725)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39)

3. Organisation och styrning

Avsnittet redogör för hur arbetet med våld i nära relation är organiserat samt den ledning och styrning som finns inom verksamheten.

3.1. Revisionskriterier

Socialnämndens reglemente[2] anger att nämnden är socialnämnd enligt socialtjänstlagen (2001:453) och ska inom sina ansvarsområden följa vad som anges i lag eller annan författning. Nämnden ansvarar även för att ta fram styrdokument inom sina ansvarsområden.

Enligt HSLF-FS 2022:39 ska socialnämnden fastställa mål för arbetet med våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare samt beskriva när och hur målen ska uppnås.

SOSFS 2011:9 omnämner att nämnden ansvarar för att det finns ett ledningssystem upprättat för att systematiskt och fortlöpande kunna utveckla och säkra verksamhetens kvalitet, bland annat genom att beskriva och fastställa verksamhetens processer och rutiner.

3.2. Organisation

Socialtjänstens arbete med våld i nära relation är organiserat inom socialförvaltningen, under verksamheten för individ- och familjeomsorg, i enheten Myndighetsutövning vuxna och LSS. Relationsvåldsteamet har funnits sedan 2017 och består av två socialsekreterare. Teamet ger hjälp och stöd vid våld i nära relation, hedersrelaterat våld samt till våldsutövare. Stödet inkluderar även ärenden där våld förekommer utanför en nära relation såsom prostitution och människohandel samt brottsoffer. Internt samverkar Relationsvåldsteamet med öppenvården och övriga enheter inom individ- och familjeomsorgen. De samverkar även med övriga förvaltningar i kommunen, framför allt utbildningsförvaltningen.

3.3. Styrning och ledning

Av kommunens Mål och budget 2022[3] framgår att kommunfullmäktige inte fastställt några mål eller uppdrag med bäring på området våld i nära relation. Likaså har inte socialnämndens verksamhetsplan med internbudget 2022 fastställda mål eller uppdrag för relationsvåldsteamet. Socialnämndens internkontrollplan 2022 med tillhörande risk och sårbarhetsanalys berör inte området våld i nära relation.

[2] Reglementet reviderades senast av KF § 185, 2021-12-13 och gällde från och med 2022-01-01. Notera att reglementet har ersatts med omsorgs- och arbetsmarknadsnämndens reglemente som började gälla från och med 2023-01-01.

[3] Beslutad av kommunfullmäktige 2021-10-04 §119.

Kommunen har inte någon övergripande policy för våld i nära relation, men i Handlingsplan för Folkhälsoarbetet 2019–2022[4] omnämns att samtliga medarbetare i Karlshamns kommun ska ha grundläggande kunskap om VINR (Våld i nära relation). Detta ska uppnås genom webutbildning för alla medarbetare samt att alla förvaltningar ska ha rutiner kring hur våld upptäcks och förebyggs. Arbetet ska pågå mellan 2020–2021 och därefter löpande vid nyanställningar samt vid information vid introduktionsdagen. Arbetet ska följas upp i ett Folkhälsobokslut.

Enligt socialnämndens verksamhetsplan och internbudget för 2022 ska nämndens verksamheter under året arbeta fram ett dokumenterat ledningssystem för kvalitetsutveckling. Det framkommer vid intervjuer att det inte har skett och att det inte finns något ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom individ- och familjeomsorgen. Enheten har vissa separata rutiner och checklistor för olika moment i handläggningsprocessen, men upplevelsen är att det saknas en röd tråd i arbetet från aktualisering av ett ärende till uppföljning och avslut. Uppfattningen är att det behövs en genomlysning av vilka processer och rutiner som saknas, att arbetssätt dokumenteras till rutiner och att befintliga rutiner uppdateras.

3.4. Bedömning

Granskningen visar att nämnden inte upprättat några mål eller uppdrag för verksamheten sett till arbetet med våld i nära relation. Det finns inte heller några styrande dokument som anger ramarna eller pekar ut riktningen och prioriteringarna för arbetet. Vår bedömning är att det krävs tydlighet från nämnden om ambitionsnivån för området samt att nämnden i nuläget inte lever upp till reglementets fastställande att det är nämndens ansvar att ta fram styrdokument för sina ansvarsområden.

I granskningen framkommer att det inte finns ett upprättat ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Bristen påtalades även i revisionsgranskningar från 2021 och 2022. Det framgår av nämndens verksamhetsplan att det pågår ett arbete med att upprätta ett ledningssystem och vår bedömning, utifrån iakttagelser i aktuella granskning samt tidigare granskningar, är att det är angeläget att det kommer på plats. I nuläget finns inte fastställda rutiner och processer som säkerställer en ändamålsenlig hantering av våld i nära relationer.

[4] Fastställd i kommunledningens ledningsgrupp 2019-01-21

4. Handläggning och insatser

Avsnittet beskriver handläggningsprocessen av våld i nära relationsärenden och de insatser som finns att bistå.

4.1. Revisionskriterier

Av socialtjänstlagen framgår att socialnämnden utan dröjsmål ska inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. En utredning ska genomföras skyndsamt.

Enligt HSLF-FS 2022:39 bör socialnämnden, som en del av riskbedömningen av risken att en våldsutsatt kommer att utsättas för ytterligare våld, använda en standardiserad bedömningsmetod.

4.2. Handläggning

Ett ärende kan inkomma till Relationsvåldsteamet antingen som en ansökan eller som en anmälan. En individ kan själv ta kontakt med teamet, alternativt att anhörig gör det, att information kommer från en annan enhet inom socialtjänsten eller en extern aktör såsom polisen eller hälso- och sjukvården. Socialsekreterarna tar emot telefonsamtal löpande under kontorstid och agerar även rådgivande till andra aktörer som kommer i kontakt med våldsutsatta. När ett ärende inkommer fördelas det utifrån hur många aktualiseringar och utredningar som respektive handläggare ansvar för samt hur omfattande de är. Enhetschef är inte involverad i fördelningen av ärenden, men enhetschef och handläggare går igenom vad som inkommit vid regelbundna veckomöten.

Handläggarna följer sina egna ärenden genom hela handläggningsprocessen och arbetar oftast självständigt i en utredning. Det framgår att det sker regelbundna avstämningar med enhetschef under handläggningsprocessen, men att det inte finns någon upprättad struktur för ärendegenomgångarna där till exempel bedömningar och beslut diskuteras. Nämndens delegationsordning reglerar vem som får fatta beslut om insats i form av skyddat boende. Enhetschef får besluta om boende upp till en månad, vid längre placering måste beslutet fattas av individutskottet. Socialsekreterare har rätt att besluta om bistånd för särskilda kostnader upp till 26 250 kr[5] samt insatser inom öppenvården.

Handläggarna dokumenterar i verksamhetssystemet Life Care där det finns mallar och underrubriker med stödtext med vad utredningen kan innehålla. Som stöd i utredningsarbetet används de standardiserade bedömningsmetoder som ingår i

[5] I erhållen arbetsbeskrivning framgår att bistånd kan ges för kostnader som har uppstått till följd av att personen har blivit våldsutsatt.

FREDA[6]. Framför allt använder handläggarna FREDA- beskrivning som innehåller 100 frågor kring karaktären av det våld som en person utsatts för. I hedersrelaterade ärenden kan bedömningsinstrumentet PATRIARK användas.

Det finns inga lagstadgade utredningstider för vuxna, men enheten har en egen målsättning om att en utredning inte ska övergå fyra månader[7]. Det framgår vid intervjuer att de flesta utredningarna inte håller sig till den målsättningen och att handläggarna ligger flera månader efter med dokumentation. Minnesanteckningar förs på papper tills en slutgiltig utredning färdigställs i verksamhetssystemet. Anledningen till att dokumentationen blir bortprioriterad uppges bland annat vara hög arbetsbelastning, att flera klientmöten hanteras dagligen, att tid får läggas på att hantera praktiska frågor eller behovet av att stötta upp för att en klient mår dåligt och utredningen därmed får vänta. Intervjuade uppger att de arbetar mycket övertid, framför allt vid akutärenden, men även för att kunna skriva i kapp de utredningar de ligger efter med. Arbete som inte är prioriterat, såsom utvecklingsarbeten och samverkansfora, har numera pausats för att handläggarna ska kunna komma i kapp med dokumentationen.

Tabellen nedan visar antal nybesök, aktualiseringar samt utredningar mellan 2019–2022. Nybesök kan inkludera råd och stöd och behöver inte leda till en aktualisering. En aktualisering kan antingen leda till beslut om att öppna utredning eller att inte öppna utredning enligt 11 kap. 1§ socialtjänstlagen.

	2019	2020	2021	2022-10-31
Antal nybesök	161	195	136	87
Antal aktualiseringar	34	71	64	59
Antal utredningar	45	72	65	58

Källa: Statistik från förvaltningen

4.3. Insatser

Kommunen erbjuder insatser i form av bland annat skyddat boende, tillfälliga boende, bearbetande samtal, motiverande samtal och bistånd för särskilda kostnader som uppstått till följd av våldet.

Enligt socialtjänstlagen ansvarar socialnämnden för att erbjuda våldsutövare insatser utifrån personens förutsättningar och behov. Nämnden har inte fastställt

[6] FREDA-kortfrågor är ett stöd för att fråga om våld i enskilda ärenden. FREDA-beskrivning är en hjälp att få en uppfattning om karaktären på det våld som förekommit eller förekommer. FREDA-farlighetsbedömning hjälper socialtjänsten att bedöma risken för fortsatt utsatthet och utgör en del i utredningen om behov av skydd (socialstyrelsen.se)

[7] Framgår av enhetens egen arbetsbeskrivning

några rutiner för arbetet med våldsutövare. Vid intervju framförs att det saknas strukturer och etablerat arbetssätt för att erbjuda insatser till våldsutövare.

Under hösten 2022 genomförde relationsvåldsteamet och enhetschefen en kartläggning av insatser samt statistik över genomförda utredningar. I kartläggningen framgår att det finns en osäkerhet kring vad som ingår i vissa typer av öppenvårdsinsatser. I kartläggningen identifierades även ett behov av att skapa förtroende och ett strukturerat forum för träffar mellan myndighet och verkställighet med syfte att få samsyn och arbeta mot gemensamma mål. Kartläggningen omfattar inte arbetssättet med placeringar i skyddat boende.

Socialsekreterarna inom relationsvåldsteamet tar del av nationell statistik om relationsvåld. Det har inte gjorts några anpassningar av insatserna utifrån statistiken.

Under de första tio månaderna 2022 inledde relationsvåldsteamet 58 utredningar. Antalet beviljade insatser i form av öppenvård har minskat under de senaste fyra åren, från 17 beslut 2019 till 6 beslut 2022.

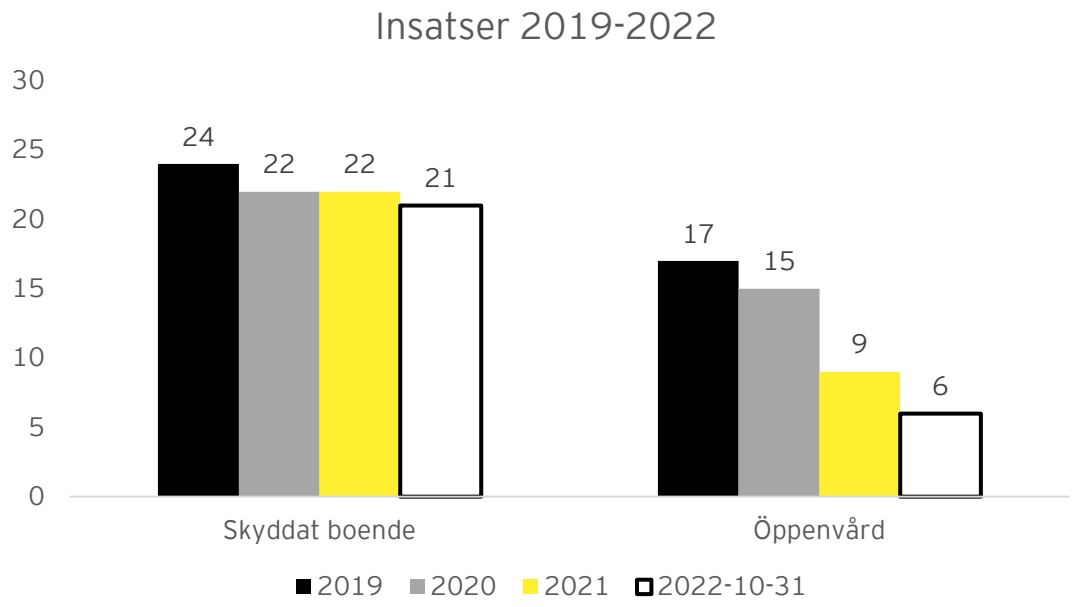

Om en utredning visar på behov av skyddat boende används externa boenden. Kommunen har inga boenden i egen regi. Under de senaste två åren har antal pågående placeringar sett ut enligt följande:

Antal placeringar	Jan-21	Apr-21	Aug-21	Dec-21	Jan-22	Apr-22	Aug-22	Dec-22
Skyddat boende	4	6	13	10	8	6	9	8

Förvaltningen har budgeterat för ett genomsnitt på åtta placeringar i månaden, vilket motsvarar 5,9 mnkr per år. 2022 blev utfallet 4,9 mnkr till följd av något färre placeringar än beräknat samt att placeringarna hade en lägre dygnskostnad än budgeterat. Länsstyrelsen Västerbotten har gjort en kartläggning över 167 kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer[8]. Undersökningen visade att den genomsnittliga vistelsetiden på skyddat boende 2021 var 82 dagar. Enligt uppgift från förvaltningen var den genomsnittliga vistelsetiden i Karlshamns kommun 48 dygn 2022.

Socialsekreterarna kan bevilja insatsen bearbetande samtal inom kommunens öppenvård. Det finns en behandlare inom öppenvården som arbetar med bland annat våldsärenden. Det finns ingen behandlare med särskild kompetens eller utbildning i våld i nära relationer. Vid intervju framförs att det saknas en samsyn mellan myndighet och öppenvården när det kommer till hur uppdragen ska utföras. Det upplevs finnas ett behov av att stärka samarbetet mellan enheterna samt stärka öppenvårdens kompetens kring våldsärenden.

Relationsvåldsteamet har tagit fram en dokumenterad arbetsbeskrivning som även omfattar behandlare inom öppenvården. I beskrivningen framgår att socialsekreterare ansvarar för riskbedömning, utredning, bedömning och beslut samt praktiskt stöd. Behandlare ansvarar för genomförandet av de samtal som beviljats klienten.

Socialsekreterarna inom relationsvåldsteamet har deltagit i kortare digitala utbildningar. Enligt uppgift har en socialsekreterare gått flera vidareutbildningar inom området och den senast anställa socialsekreteraren ska erbjudas en mer omfattande utbildning när det finns utrymme tidsmässigt. Nämnden har fått utvecklingsmedel från Socialstyrelsen för utbildningsinsatser. Vid intervju framförs att nämnden har behövt betala tillbaka utvecklingsmedel till följd av att det inte har funnits tid för att genomföra planerade utbildningar.

[8] Till stadigvarande boende. Kartläggning av kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende. Länsstyrelsen i Västerbottens län 2022.

4.4. Bedömning

I socialtjänstlagen framgår att en utredning ska inledas utan dröjsmål och genomföras skyndsamt. Handläggning utifrån socialtjänstlagen behöver även vara rättssäker på så vis att det går att följa ett ärende och att det är tydligt vilka uppgifter ett myndighetsbeslut grundas på. Ett beslut om akuta hjälpinsatser för en våldsutsatt person kan tas under pågående utredning, men i granskningen framgår även att dokumentation av utredningar är ett eftersatt område till följd av hög arbetsbelastning och tidsbrist. Avsaknaden av kontinuerlig dokumentation som går att följa gör att vi bedömer att det finns brister i handläggningens rättssäkerhet. Vi ser positivt på att FREDA, som är en standardiserade bedömningsmall, används för att utreda våldsutsatthet samt genomföra riskbedömningar såsom de nationella riktlinjerna anger.

Enligt HSLF-FS 2022:39 ska Socialnämnden analysera om utbudet av insatser och andra sociala tjänster som erbjuds våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare svarar mot behoven i kommunen. Vi bedömer att nämnden delvis har genomfört kartläggning och analys över om erbjudna insatser motsvarar behoven. Vi noterar att det har genomförts en kartläggning över pågående insatser. Samtidigt bedömer vi att det inte har skett en tillräcklig analys över om insatserna motsvarar behoven. Kommunens statistik visar att det har skett en kraftig minskning i antal beviljade öppenvårdsinsatser och att utvecklingen har pågått under flera års tid. Vi bedömer att kommunen inte har genomfört tillräckliga analyser av vad förändringen beror på hur och hur väl insatsen motsvarar behoven.

Socialtjänstlagen fastställer att nämnden ska erbjuda våldsutövare insatser utifrån dennes förutsättningar och behov. Socialstyrelsen har även tydliggjort i föreskrifter[9] att det ska fastställas rutiner för att upptäcka våldsutövare som behöver insatser. Vi bedömer därmed att det är en brist att nämnden saknar rutiner och arbetssätt för att erbjuda insatser till våldsutövare.

Vår bedömning är att det saknas en samsyn mellan myndighetsdelen och utförarenheten och att det finns ett behov av att tydliggöra roll- och ansvarsfördelning mellan enheterna.

[9] HSLF-FS 2022:39

5. Uppföljning

Avsnittet beskriver nämndens arbete med individuell uppföljning av beviljade insatser samt uppföljning som sker på gruppnivå gällande våldsärenden.

5.1. Revisionskriterier

Enligt Socialnämndens reglemente så ska nämnden kontinuerligt följa upp sin verksamhet.

Kapitel 4 i SOSFS 2014:5 anger att uppföljningen av nämndens beslut om insats för en individuell person ska följas upp och dokumenteras. Hos utföraren bör insatsens genomförande dokumenteras i en genomförandeplan. Om ett beviljat beslut från nämnden har tidsbegränsats så ansvarar nämnden för att beslutet och insatsen följs upp i god tid innan beslutet löper ut.

Socialtjänstlagen (3 kap. 3§) beskriver att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. HSLF-FS 2020:64 anger riktlinjer för ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete där det framgår att nämnden ska utöva egenkontroll för att säkra verksamhetens kvalitet.

5.2. Uppföljning i individärenden

Öppenvårdsinsatser följs vanligen upp var tredje månad eftersom beslut om insats oftast fattas för en period om tre månader. Gäller beslutet under kortare eller längre tid sker uppföljningen i samband med att beslutet löper ut. Socialsekreterare bokar in uppföljningsmöte, men även klient och behandlar har möjlighet att påkalla behovet av en uppföljning. Vid mötet diskuterar socialsekreteraren, behandlaren och klienten om målen med insatsen har uppnåtts eller om insatsen behöver fortsätta.

Om en klient är placerad på ett skyddat boende följs ärendet upp genom digitala möten och/eller fysiska besök i samband med att beslutets slutdatum närmar sig. Ofta har handläggaren regelbunden kontakt och avstämningar med både klient och boende under placeringstiden. Vid intervju framförs att socialsekreterarna har haft svårt att hinna följa upp ärendena utöver den uppföljning som sker i samband med att beslutet löper ut.

5.3. Uppföljning gruppnivå

Nämndens resultatrapport för 2022 innehåller ingen beskrivning av nämndens arbete mot våld i nära relation. Nämnden tar inte del av någon löpande statistik eller uppföljning av verksamheten under året.

Nämnden har ingen struktur för egenkontroller[10]. Vid intervju framförs att enhetschefen gör en indirekt kontroll av utredningarna i samband med genomgången av delegationsbeslut.

Sedan februari 2023 har förvaltningen en placeringssamordnare som har i uppgift att bevaka att leverantörerna av HVB, familjehem, skyddade boenden etcetera uppfyller de krav som framgår i avtalen med leverantören. När granskningen genomförs är samordnarens arbete fortfarande i uppstartsfasen.

5.4. Bedömning

Vi bedömer att nämnden inte säkerställt en tillräcklig uppföljning av insatsernas resultat. Bedömningen görs mot bakgrund av att det nämnden inte har tagit del av någon uppföljning eller rapportering avseende arbetet med relationsvåld. Nämnden har enligt sitt reglemente ett ansvar för att kontinuerligt följa upp sin verksamhet.

Vidare bedömer vi att det inte sker ett tillräckligt arbete med egenkontroller. Socialstyrelsens föreskrifter fastställer att nämnden ska utöva egenkontroll för att säkra verksamhetens kvalitet. Nämnden behöver säkerställa att det genomförs systematiska egenkontroller av verksamheten.

Vidare konstaterar vi att det inte genomförs någon uppföljning på gruppnivå. Vi vill påtala att uppföljning av insatsers resultat på gruppnivå är en viktig del i arbetet för en kunskapsbaserad verksamhet och för att säkra och utveckla verksamhetens kvalitet.

[10] I Socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för kvalitetsarbete definieras egenkontroll som " Systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem".

6. Slutsats

Vår sammanfattande bedömning är att socialnämnden enbart till viss del har ändamålsenliga rutiner och processer vad gäller hantering av våld i nära relationer.

Granskningen visar att nämnden inte upprättat några mål eller uppdrag för verksamheten sett till arbetet med våld i nära relation. Det finns inte heller några styrande dokument som anger ramarna eller pekar ut riktningen och prioriteringarna för arbetet. Vår bedömning är att det krävs tydlighet från nämnden om ambitionsnivån för området samt att nämnden i nuläget inte lever upp till reglementets fastställande att det är nämndens ansvar att ta fram styrdokument för sina ansvarsområden.

I granskningen framkommer att det inte finns ett upprättat ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Bristen påtalades även i revisionsgranskningar från 2021 och 2022. Det framgår av nämndens verksamhetsplan att det pågår ett arbete med att upprätta ett ledningssystem och vår bedömning, utifrån aktuella granskningsiakttagelser samt tidigare granskningar, är att det är angeläget att det kommer på plats. I nuläget finns inte fastställda rutiner och processer som säkerställer en ändamålsenlig hantering av våld i nära relationer.

Vi bedömer att det är en brist att nämnden saknar rutiner och arbetssätt för att erbjuda insatser till våldsutövare.

Det är positivt att det har gjorts en kartläggning över pågående insatser och utredningar. Samtidigt bedömer vi att det inte har skett en tillräcklig analys över om insatserna motsvarar behoven. Bedömningen görs bland annat mot bakgrund av att det har skett en kraftig förändring i antal beviljade öppenvårdsinsatser under flera års tid.

Vi bedömer att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig uppföljning av insatsernas resultat. Bedömningen görs mot bakgrund av att det nämnden inte har tagit del av någon uppföljning eller rapportering avseende arbetet med relationsvåld.

Revisionsfrågor	Bedömning
Är centrala arbetsprocesser och rutiner avseende våld i nära relation identifierade, dokumenterade och fastställda?	Nej. I nuläget finns inte fastställda rutiner och processer som säkerställer en ändamålsenlig hantering av våld i nära relationer.
Genomförs egenkontroller av utredningar och beslut?	Nej. Det genomförs inga systematiska egenkontroller.

Har nämnden genomfört kartläggning och analys över om erbjudna insatser motsvarar behoven? ▸ I vilken utsträckning används externa skyddade boenden? ▸ Finns en tydlig beslutsprocess gällande ansvar och befogenheter	Delvis. Vi ser positivt på att det har genomförts en kartläggning över pågående insatser. Samtidigt bedömer vi att det inte har skett en tillräcklig analys över om insatserna motsvarar behoven. Det är en brist att nämnden saknar rutiner och arbetssätt för att erbjuda insatser till våldsutövare.
Har nämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning av insatsernas resultat på individnivå och gruppnivå?	Delvis. Ärendena följs upp löpande på individnivå. Däremot genomförs det ingen uppföljning av insatsernas resultat på gruppnivå.

Vi rekommenderar omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden att:

- Säkerställa att det finns mätbara mål och uppdrag för arbetet med våld i nära relationer för enheten att jobba utefter och följa upp arbetet på.
- Upprätta och implementera ett dokumenterat ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete som samlar processer, rutiner, samverkan och ansvarsområden.
- Dokumentera etablerade arbetssätt inom myndighetsavdelningen samt ansvar- och rollfördelning mellan myndighet och utförarverksamhet för att säkerställa en enhetlig hantering av ärenden och mindre personbundenhet.
- Fastställa rutiner för utredning och insatser till våldsutövare.
- Fördjupa befintlig kartläggning till att även omfatta i vilken utsträckning som befintliga insatser motsvarar målgruppens behov.

Josefine Algotsson
EY

Anna Färdig
EY

7. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- Förvaltningschef Omsorgs- och arbetsmarknadsförvaltningen
- Verksamhetschef Individ- och familjeomsorgen
- Enhetschef Myndighetsutövning vuxna och LSS
- Socialsekreterare Relationsvåldsteamet

Analyserade dokument

- Reglemente för socialnämnden, gäller fr. o m: 2022-01-01
- Mål och budget 2022 med flerårsplan för 2023–2024
- Socialnämndens verksamhetsplan och internbudget 2022
- Resultatrapport och internkontrollplan socialnämnden 2022
- Arbetsbeskrivning relationsvåldsteamet
- Delegationsordning socialnämnden, antagen 2022-08-24
- Internkontroll vuxenenheten
- Kartläggning 221219
- Kartläggning och analys (utkast)
- Organisationsskiss IFO 230101
- Statistik Relationsvåldsteamet 190101–221031

8. Revisionskriterium

8.1.1. Kommunallagen (2017:725)

Det är enligt 6 kap. 1 § styrelsens uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnder. Kommunstyrelsen ska, enligt 6 kap. 2 §, uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunallagens 6 kap 6 § anger att nämnderna inom sitt ansvarsområde ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer, samt i enlighet med lagar och författningar som gäller för verksamheten.

8.1.2. Socialtjänstlagen (2001:453 5 kap 11 §, 14 kap. 1 c §)

Socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden samt bedriva förebyggande arbete för att förhindra att de far illa. Nämnden ska i dessa frågor samverka med andra berörda. Var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden. Yrkesverksamma inom myndigheter vars verksamhet berör barn och unga är skyldiga att genast göra sådan anmälan.

Till nämndens uppgifter hör även att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Nämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan behöva stöd och hjälp för att förändra sin situation. Barn som bevittnat våld av- eller mot närstående är offer för brott, nämnden ansvarar för att barnet får stöd och hjälp. Socialnämnden ansvarar för att erbjuda hjälp till våldsutövare att ändra sitt beteende.

8.1.3. Föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer

Socialstyrelsen beslutade den 31 maj 2022 om nya föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer. Av föreskriften framgår bland annat att socialnämnden ska:

- Fastställa mål för arbetet med våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare samt beskriva när och hur målen ska uppnås.
- Fastställa rutiner för när och hur personalen i dess verksamheter ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare.
- Socialnämnden ska analysera om utbudet av insatser och andra sociala tjänster som erbjuds våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare svarar mot behoven i kommunen.

- Samverka för att samordna sina insatser.
- I en utredning som gäller en våldsutsatt vuxen eller våldsutsatt barn göra en bedömning av risken för att individen att utsättas för ytterligare våld.
    - Allmänt råd: Socialnämnden bör som en del av riskbedömningen använda en standardiserad bedömningsmetod.
- Erbjuda en våldsutsatt vuxen insatser, akut och på kort och lång sikt, med utgångspunkt i den vuxnas behov av skydd, stöd och hjälp.